

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Струтинської Юлії Вікторівни
**«Використання різних форм сакури (*Prunus serrulata* L.) у моносадах
Правобережного Лісостепу України»,**
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство галузі знань 20 Аграрні науки
та продовольство

1. Актуальність роботи. Сакура по праву займає одне з перших місць серед декоративних красиво квітучих рослин. Квітуча сакура є національним символом гордості жителів Японії. Більше 1000 років чарівна краса сакури надихає японських поетів і живописців. У більшості людей «Країна висхідного сонця» асоціюється саме з цим деревом. Японська сакура вирощується заради чудових квітів, які щовесни з'являються на гілках і покривають практично всю рослини рожевим махровим покривалом. Завдяки розкішному цвітінню, дерево сакури набуло поширення у багатьох країнах. Століттями японці працювали над створенням нових форм сакури. Вони домоглися приголомшливих результатів — виведені рослини з махровими квітками (до 50 пелюсток), що нагадують півонії або хризантеми, що досягають близько 6 см у діаметрі. Створено сорти, що кардинально відрізняються від первинного вигляду, але всіх їх об'єднує незвичайна краса. Але при цьому недостатньо інформації щодо способів розмноження сакури, її біологічних особливостей росту, сезонного ритму розвитку та застосування інтродукованих видів для формування моносадів в умовах Правобережного Лісостепу України, що й визначає актуальність досліджень.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана впродовж 2020–2023 рр. і є складовою частиною тематики наукових досліджень Уманського національного університету садівництва відповідно до наукової програми «Оптимальне використання природного і ресурсного потенціалу агроєкосистем Правобережного Лісостепу України» (номер державної реєстрації № 0116U003207), за тематикою кафедри «Інтродукція, адаптація, селекційні напрямки та еколого-біологічні особливості вирощування декоративних, лісових та плодово-ягідних рослин».

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Авторка здійснила пошук та проаналізувала

інформаційні джерела наукової літератури за тематикою роботи, обґрунтувала мету та завдання досліджень, які стосувались розмноження та вирощування видів сакур в умовах Правобережного Лісостепу України. Здійснила комплексний аналіз експериментальних даних, використовуючи сучасні статистичні методи із використанням комп'ютерних програм. Наукова робота виконана на високому рівні із використанням сучасних методик. Сформульовані здобувачкою висновки є достовірними та ключовими для надання практичних рекомендацій виробництву.

4. Наукова новизна одержаних результатів проведених досліджень:

Вперше встановлено сезонний ритм розвитку, особливості росту та цвітіння інтродукованих видів роду *Prunus* L. залежно від сортових особливостей в умовах Правобережного Лісостепу України; рекомендовано ефективний спосіб вегетативного розмноження рослин роду *Prunus* L.; удосконалено спосіб розмноження сортів роду *Prunus* L. Культурою *in vitro* та вегетативним способом з використанням стимулюючих речовин для прискорення укорінення живців. Набули подальшого розвитку пропозиції щодо ефективності застосування рослин роду *Prunus* L. за формування моносадів.

5. Практичне значення дисертаційної роботи. Проведені дослідження дали змогу оцінити можливість використання рослин роду *Prunus* L при створенні моносаду. Вивчено та визначено найкращі способи щеплення живців сакури. Визначено та описано спосіб розмноження рослин роду *Prunus* L. шляхом мікроклонального розмноження.

Результати проведених досліджень апробовано у житлово-комунальному господарстві Уманської міської ради та впроваджено у розсаднику Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України. Матеріали дисертації використано у навчальному процесі на кафедрі біології та здоров'я людини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини та на факультеті лісового і садово-паркового господарства Уманського національного університету садівництва.

6. Повнота викладу результатів досліджень в опублікованих працях та особистий внесок здобувача до наукових публікацій, опублікованих зі співавторами

Дисертаційна робота виконувалась авторкою самостійно упродовж 2020–2023 рр. Здобувачка самостійно здійснила пошук та проаналізувала інформаційні джерела за темою наукової роботи, визначила мету та основні завдання досліджень, здійснила польові та лабораторні обрахунки, сформулювала висновки

на основі отриманих результатів досліджень, оформила кваліфікаційну наукову роботу відповідно до загальноприйнятих вимог.

За темою дисертаційної роботи опубліковано у 8 наукових працях, з них: три статті у фахових виданнях України та 5 праць у матеріалах наукових конференцій. Публікації за темою дисертації виконано автором самостійно та у співавторстві, де особистий внесок здобувача полягає у ідейному формулюванні та узагальненні результатів власних досліджень.

7. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційної роботи.

Отримані результати досліджень можуть бути використані при створенні композицій в моносадах з використанням рослин сакур в Правобережному Лісостепу України, а також для удосконалення технології вегетативного розмноження різних видів сакур та розмноження культурою *in vitro*. Окрім цього, результати наукових досліджень варто використовувати у навчальному процесі закладів вищої освіти для підготовки здобувачів аграрної галузі.

8. Характеристика структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертаційна робота написана діловою українською мовою з науковим стилем викладення її змісту. Викладення матеріалів дослідження характеризуються чіткістю, ясністю та достовірністю. Робота є цілісною, змістовно завершеною, із логічною послідовністю розглянутих питань. Висновки чітко сформульовані, аргументовані та переконливі. Дисертація виконана на високому теоретичному та методичному рівні, що підтверджують чітко викладені фактичні матеріали та статистичні дані. Оформлення відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

9. Структура та обсяг дисертації. Обсяг дисертаційної роботи становить 148 сторінок, з них 142 сторінки основного тексту. Містить 18 таблиць, 26 рисунків. Наукова робота оформлена відповідно до встановлених вимог, складовими частинами якої є: анотація, вступ, п'ять розділів, висновки та пропозиції виробництву, список використаних джерел літератури та додатки. Список використаних джерел літератури містить 161 найменування, з яких 32 латиницею.

10. Дискусійні положення і зауваження до змісту та оформлення дисертації. Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Струтинської Юлії Вікторівни, її актуальність і практичну значущість, вважаю за доцільне вказати на деякі зауваження та висловити свої побажання:

1. В анотації дисертації не дублюється вступ, а надається анотований зміст роботи.

2. У дисертації перераховані не всі переваги мікроклонального розмноження рослин, порівняно з іншими методами.

3. Невірно визначено формулювання об'єкту та предмета дослідження. Сорт – внутрішньовидова мінливість виду, а тому правильно говорити про рослини сорту, а не сам сорт.

4. З назви розділу 3 не є зрозумілим, авторка проводить дослідження сортів чи форм сакури?

5. Для кращого сприйняття, результати проведених фенологічних спостережень краще подавати не в таблицях і окремих графіках, а будувати феноспектри, в яких чітко простежуються тенденції впродовж року або певного періоду.

6. У висновках на сторінці 141 авторка вказує «за формування моносадів або озелененні ландшафтів з використанням сортів роду *Prunus* L....», що є невірним тому, що не існує сортів роду, а лише сорти певного виду.

7. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

11. Загальний висновок. Загалом дисертаційна робота Струтинської Юлії Вікторівни є комплексною і завершеною працею. Поставлені перед авторкою питання повністю розкриті, що підтверджується значними обсягами дослідного та експериментального матеріалу та їх якісним аналізом. Зроблені висновки та рекомендації виробництву, пов'язані з матеріалами дисертації, є достатньо обґрунтованими та базуються на результатах власних досліджень.

Виявлені в процесі ознайомлення з дисертаційною роботою недоліки та зроблені зауваження мають несуттєвий вплив на зміст сформульованих наукових висновків та рекомендацій. Досить глибоке вирішення поставлених завдань свідчать про добру фахову підготовку здобувача наукового ступеня, її уміння планувати експерименти, проводити дослідження та аналізувати отримані дані. Це засвідчує готовність здобувача до самостійних наукових досліджень

Вищевикладене дозволяє зробити висновок, що робота Струтинської Юлії Вікторівни “Використання різних форм сакури (*Prunus serrulata* L.) у моносадах Правобережного Лісостепу України” є самостійною і завершеною науковою працею, при опрацюванні якої отримані нові результати, що у своїй сукупності сприятимуть більш ефективному розмноженню рослин сакури та їх поширенню при створенні об'єктів садово-паркового мистецтва.

Дисертаційна робота відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (зі змінами), Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеню доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), а її авторка Струтинська Ю.В. заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство (20 Аграрні науки та продовольство).

Рецензент:

докторсільськогосподарських наук,
професор кафедри садово-паркового господарства
Уманського національного університету
садівництва

Анатолій БАЛАБАК